

УДК 294.3 + 221.3

Яценко А. К.¹, Ємельяненко Є. О.²

¹студ.гр. КНТ-119 НУ «Запорізька політехніка»

²канд.філос.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПОДІБНЕ І ВІДМІННЕ В ФІЛОСОФІЇ БУДДИЗМУ І ДАОСИЗМУ

У пошуках гармонії люди сьогодні часто звертають свою увагу на культуру Давнього Сходу. Ті, хто прагне самопізнання, звертаються до праць таких мудреців, як Лао-Цзи і Будда. Ці філософські школи мають свою культуру, свої системи, своїх вчителів і послідовників. Такі вчені, як Є.О. Торчинов, Пен Лін займалися дослідженням та порівнянням цих двох філософських шкіл.

Даосизм є однією з основних релігійно-філософських течій Китаю. Засновником даосизму вважається Лао-Цзи. Йому приписується авторство книги «Дао Де Цзин» – головного твору, де наводяться основні постулати,

поняття, спостереження, змішані з казковими відступами. У основі вчення – поняття «Дао», всеосяжний Закон, Абсолют. Дао – пункт відправлення та пункт призначення усього, тут все з'являється і тут же зникає. Дао – неперервний рух, космос, буття, єдність.

Вища ціль – пізнати його, злитися воедино, і тоді буде щастя, що тотожне безсмертю. Для цього необхідно привести до гармонії роботу духовної та фізичної складової людини. Вважається, що вчення дао допомагає зрозуміти послідовникам своє призначення, вчить відрізнати добре від поганого, зрозуміти таємниці світоустрою, жити гармонійно з власним мікрокосмом та макрокосмом, світом всередині та з природою.

Не меншим за своєю значущістю є буддизм. Це вчення зародилося в Індії, а згодом стало поширеним у Китаї та інших куточках світу.

Засновник буддійського вчення – принц з роду Шак'їв, що став шляхом аскези, спроб, помилок, мандрівок, і, врешті-решт, медитацій, Буддою – Пробудженим. Центральне поняття – «Дхарма», що уособлює собою вчення Будди, істину, шлях, який повинен пройти кожен адепт буддизму.

Головною метою учнів є досягнення стану Будди, повного пробудження, просвітлення. Це дозволяє вийти з низки постійних перероджень, розірвати коло сансари і тим самим припинити страждання.

Буддійська думка має безліч шкіл, кожна з яких, в свою чергу, має ще більше відгалужень.

Кожна течія по-своєму дивиться на головні поняття вчення, часом маючи діаметрально протилежні точки зору, наприклад, стосовно особистості Будди Шак'ямуні: десь він вважається звичайною людиною, якій вдалося піти в нірвану і передати свої знання, але не більше, а десь він прирівнюється до Бога.

Звідси неоднозначність порівняння буддизму і даосизму. Певні течії буддистської думки можуть мати мінімум точок дотику з даоською, в той час як з іншими їх зближує набагато більше. Аналізуючи ці два вчення, можна виділити як спільні, так і відмінні аспекти.

До відмінностей буддизму від даосизму можна віднести такі риси: 1. Буддизм відштовхується від атеїстичної концепції (немає ніякої Вищої Причини або Вищої Істоти – спочатку була лише Шуньята (Порожнеча), в даосизмі ж в основі всього сущого лежить Вищий Принцип, Дао. 2. Буддизм проголошує, що світ є випадкове поєднання елементів, а значить не має ніякої «вічної» складової – цю філософію індуси називають «шуньявада», філософією порожнечі, а в даосизмі світ володіє абсолютною реальністю, виникаючи з Дао і будучи проявом Дао. 3. Для Будди світ – переважно місце страждань, яке необхідно залишити, досягнувши нірвани, для Лао-Цзи світ – місце реалізації Вищого Принципу, і наша мета – не залишити світ, а досягти

повної гармонії з цим Принципом (Дао), ставши безсмертним святим. 4. У буддизмі немає ідеї дуалізму (гармонії і взаємовідносин чоловічого і жіночого начал – Інь і Ян), який властивий даосизму – в даосизмі з Дао виникають Інь і Ян, і саме Дао є гармонія Інь і Ян. 5. На відміну від деяких течій буддистської думки, даоська не передбачає складних ритуалів, урочистостей. Саме тому храмів даосів майже немає, а їх віра полягає у внутрішньому спогляданні, гармонізації відносин з природою.

Крім явних відмінностей, ми можемо спостерігати й спільні характеристики:

1) Ідея недосконалості матеріального існування, і прагнення за допомогою певного світосприйняття і медитації досягти звільнення (в буддизмі) або гармонії (в даосизмі) в цьому світі.

2) Вибір шляху самовдосконалення за допомогою внутрішньої роботи, медитативних практик, добрих вчинків.

3) Наявність конкретного засновника, священних писань.

4) В соціальних практиках вони обидві постають швидше не як релігія, а як філософія, вчення, напрям думок і розпорядок життя.

5) Поклоніння, шанобливе ставлення до істот, які змогли досягти бажаного стану – пробудження або гармонії – в надії на допомогу в життєвому шляху.

6) Приблизно однаковий вік вчень і ареал поширення, який передбачає подібний менталітет послідовників.

Отже, можемо побачити, що даоси і буддисти схожі більше, ніж здається на перший погляд. Головна подібність – прагнення до досконалості, непохитне прагнення істини, заспокоєння розуму, умиротворення і миром з внутрішньої і зовнішньої природою.